

Onderaardse klaver en andere "Zeeuwen"

TON VAN STRIEN

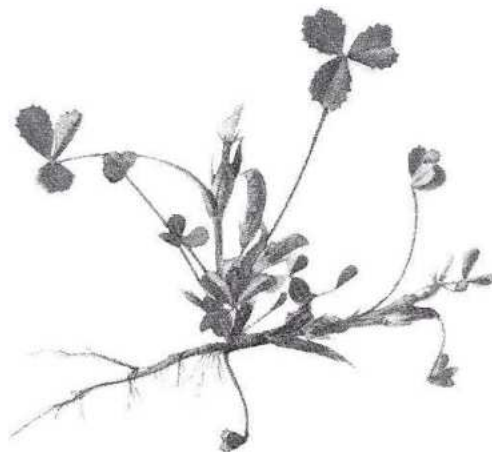
In de duingebieden van de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden komt een aantal plantensoorten soms vrij algemeen voor, die in de rest van Nederland niet of hooguit zelden worden aangetroffen. Een belangrijke oorzaak is waarschijnlijk, dat geschikte groeiplaatsen elders in Nederland grotendeels verdwenen zijn. Maar ook het wat mildere klimaat op de eilanden zou wel eens een rol kunnen spelen.

Vogelpootklaver (aquarel van Rein Westra uit de Nederlandse Oecologische Flora deel 2).

Het zijn vooral planten van de vroongronden (zie elders in dit nummer) en niet zozeer van het "ongerepte" duingebied, waardoor het Zeeuwse duingebied zich onderscheidt van andere duingebieden. Deze plantensoorten schijnen voor hun voortbestaan wat onrust in de bodem nodig te hebben, zoals die veroorzaakt wordt door lichte beweiding of betreding. De meeste wandelaars zullen er ook nietsvermoedend hun voet op zetten, want de plantjes behoren niet bepaald tot de meest spectaculaire vertegenwoordigers van onze flora; wie de bloemen wil bekijken, mag wel een goede loop meebrengen. De plantjes luisteren naar namen als: Gestreepte klaver, Ruwe klaver, Draadklaver, Vogelpootklaver en Kleine rupsklaver. Het zijn stuk voor stuk kleine, soms minuscule, tussen het gras kruipende een- of tweejarige planten.

De verspreiding van deze soorten is in Nederland niet beperkt tot de duinen in het Deltagebied, maar omdat terreinen als de vroongraslanden elders niet veel meer voorkomen, hebben we daar de meeste kans om ze te vinden. Toch wordt de verspreiding waarschijnlijk niet alleen door de beschikbaarheid van het juiste type terrein bepaald. Ze houden in het algemeen van warmte: het hoofdareaal ligt grotendeels ten zuiden van Nederland en mogelijk speelt het relatief milde klimaat op de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden dan ook tevens een rol. Zeker weten doe je dat nooit, er kunnen altijd nog andere factoren in het geding zijn.

Het milde klimaat in de Zeeuwse delta is in elk geval van belang voor nog een vertegenwoordiger van deze groep, de Onderaardse klaver of Trifoli-

um subterraneum. De naam heeft dit plantje te danken aan het feit dat de vruchten, net als die van de tropische pinda, onder de grond rijpen. Na de bloei groeit de peul langzaam onder het zand, waar de vrucht tot rijping komt. In Nederland groeit deze soort van nature, behalve op twee plaatsen in Noord-Brabant en Limburg (waar hij inmiddels verdwenen is), alleen in Zeeuwsch-Vlaanderen, op Walcheren en op Schouwen. In zuidelijker landen is hij veel algemener.

Net als vele andere klaversoorten is ook de Onderaardse klaver een weinig opvallende plant. Niettemin is hij ontdekt als een voortreffelijke groenbemester: waar hij wordt ingezaaid, kan de opbrengst van grasland worden vervijftienvoudigd. Vanuit het oorspronkelijke areaal in Europa en Azië is hij dan ook over alle andere werelddelen verspreid. Tegenwoordig behoort hij in Australië zelfs tot de belangrijkste cultuurgewassen.

De eigenschap als groenbemester heeft de Onderaardse klaver te danken aan bacteriën, de Rhizobium-bacteriën, waarmee hij in symbiose leeft. Deze bacteriën leven in knolletjes op de wortels van de klaversoort. Zij binden de stikstof uit de lucht, waardoor stikstofverbindingen ontstaan die de plant kan gebruiken als meststof. In ruil ontvangt de bacterie van de plant koolhydraten en andere stoffen die onontbeerlijk zijn voor een goede groei van de bacteriën.

Onderaardse klaver (aquarel van Rein Westra uit de Nederlandse Oecologische Flora deel 2).

